

Nummer Toegang: ACOP

De 8 en Opbouw / Verzameling

Het Nieuwe Instituut (c) 2000

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Citeerinstructie.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Hovens Greve, H.J.A.....	7
Bereik en inhoud.....	8
Manier van ordenen.....	9
Verwant materiaal.....	10
BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN.....	11
ACOP.110570670 Foto's.....	11
ACOP.110570671 Documentatie.....	12
ACOP.110570672 Bijlagen.....	15
BIJLAGEN.....	19

Beschrijving van het archief

Naam archiefblok:
De 8 en Opbouw / Verzameling

Periode:
1935-1956 (1978)

Archiefbloknummer:
ACOP

Omvang:
0,46 meter

Archiefbewaarplaats:
Het Nieuwe Instituut

Archiefvormers:
Hovens Greve, H.J.A.

Aanwijzingen voor de gebruiker

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal doen.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Het Nieuwe Instituut, Rotterdam, De 8 en Opbouw / Verzameling, nummer toegang ACOP, inventarisnummer ...

VERKORT:

Het Nieuwe Instituut, Rotterdam, De 8 en Opbouw / Verzameling (ACOP), inv.nr. ...

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Het archief is openbaar

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Deze 200 documenten zijn afkomstig van het secretariaat van de 8 en Opbouw. De architect H.J.A. Hovens Greve, die na de Tweede Wereldoorlog dit secretariaat draaiende hield heeft ze in 1976 overgedragen aan het Nederlands Documentatiecentrum voor de Bouwkunst waarvan de collectie later op zou gaan in die van het Nederlands Architectuurinstituut. Het jongste stuk uit het secretariaatsarchief dateert uit 1957. In 1978 stuurden vier oprichters van de 8 nog enkele documenten op waarin zij de oprichting en het ledenbestand van de 8 en Opbouw nog eens toelichten. Besloten is om deze stukken toe te voegen aan de verzameling omdat de informatie in deze stukken nuttig kan zijn bij onderzoek naar de architectengroep.

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

HOVENS GREVE, H.J.A.

Korte schets van de 8 en Opbouw (1932-1956)

Oud-studiegenoten van de School voor Bouwkunde, Versierende Kunsten en Kunstenambachten te Haarlem richtten in 1927 de architectenkern de 8 op. De groep kwam bijeen in Amsterdam en stelde kort na de oprichting een manifest op. Hun doelstellingen waren: "de bevordering van den bloei der rationeele architectuur in Nederland" en "het ageeren tegen niet rationeele architectuur en stedebouw". Het Bouwkundig Weekblad weigerde het manifest te publiceren, maar de 8 kon wel terecht bij het tijdschrift *i10*. Verschillende leden van de groep onderhielden goede contacten met Mart Stam, destijds voorzitter van de vereniging Opbouw te Rotterdam. Opgericht in 1920 maakte Opbouw, onder het voorzitterschap van Mart Stam een aantal belangrijke veranderingen door. De vernieuwingen boden de ruimte voor een samenwerkingsverband van de Amsterdamse en Rotterdamse vereniging en zo ontstond de naam de 8 en Opbouw. In januari 1932 richtten zij samen onder de nieuwe groepsnaam een tijdschrift op. Het tijdschrift bestond tot 1943 en promootte het Nieuwe Bouwen. In 1934 sloot de Groep 1932 zich als laatste bij de 8 en Opbouw aan. Verschillende van de leden hadden zich daarnaast ook aangesloten bij het Congrès Internationaux d' Architecture Moderne. In deze periode waren de voorbereidingen en besprekingen van deze congressen de voornaamste bezigheid tijdens de bijeenkomsten van de 8 en Opbouw. Vlak na de oorlog laten de beide groepen zich voorstaan op het feit dat ze afzonderlijke verenigingen zijn, maar vanaf 1950 is de naam de 8 en Opbouw weer regelmatig in hun correspondentie en verslagen te lezen. In 1956, als duidelijk wordt dat CIAM zichzelf zal gaan opheffen, staken ook de 8 en Opbouw hun gezamenlijke en afzonderlijke activiteiten.

Naast architecten waren ook fotografen, vormgevers en beeldend kunstenaars lid van de 8 en Opbouw. Deze leden maakte werk dat een relatie had met architectuur of met de totstandkoming van het tijdschrift. Aan deze inventaris

is een bijlage toegevoegd die in totaal 136 namen vermeldt van architecten, beeldend kunstenaars en vormgevers die vermoedelijk lid waren van de 8 en Opbouw:

Herkomst en bijzonderheden van de archivalia

Deze 200 documenten zijn afkomstig van het secretariaat van de 8 en Opbouw. De architect H.J.A. Hovens Greve, die na de Tweede Wereldoorlog dit secretariaat draaiende hield heeft ze in 1976 overgedragen aan het Nederlands Documentatiecentrum voor de Bouwkunst waarvan de collectie later op zou gaan in die van het Nederlands Architectuurinstituut. Het jongste stuk uit het secretariaatsarchief dateert uit 1957. In 1978 stuurden vier oprichters van de 8 nog enkele documenten op waarin zij de oprichting en het ledenbestand van de 8 en Opbouw nog eens toelichten. Besloten is om deze stukken toe te voegen aan de verzameling omdat de informatie in deze stukken nuttig kan zijn bij onderzoek naar de architectengroep. Bij de archivalia, die voornamelijk uit correspondentie en vergaderstukken bestaan, zijn de contacten met het Congrès Internationaux d' Architecture Moderne en de werkgroep Nieuwe Architectuur door middel van correspondentie vertegenwoordigd. Naast deze stukken bevat de verzameling ook foto's. Dit zijn zeventien ontwikkelgelatinezilverdrukken, waarvan negen deel uitmaakten van een spiraalbandje met de titel de 8 dat uitsluitend werk bevat van fotografe Eva Besnyö. De overige foto's hebben naamstempels van Eva Besnyö, Carel Blazer en Kurt Kahle. Sommige foto's hebben meerdere naamstempels. Het is niet bekend of de fotograaf Kurt Kahle lid was van de 8 en Opbouw. De beide andere fotografen waren dat zeker.

[Amsterdam](#)

[Rotterdam](#)

[De 8 en Opbouw](#)

[i10](#)

[Groep 1932](#)

[Congrès Internationaux d'Architecture Moderne \(CIAM\)](#)

[Wergroep Nagele](#)

[Team X](#)

[Kromhout, Willem \(Czn.\)](#)

[Stam, Martinus Adrianus](#)

[Merkelbach, Benjamin](#)

[Hovens Greve, H.J.A.](#)

Bereik en inhoud

Bij de archivalia, die voornamelijk uit correspondentie en vergaderstukken bestaan, zijn de contacten met het Congrès Internationaux d' Architecture Moderne en de werkgroep Nieuwe Architectuur door middel van

---

correspondentie vertegenwoordigd. Naast deze stukken bevat de verzameling ook foto's. Dit zijn zeventien ontwikkelgelatine-zilverdrukken, waarvan negen deel uitmaakten van een spiraalbandje met de titel de 8 dat uitsluitend werk bevat van fotografe Eva Besnyö. De overige foto's hebben naamstempels van Eva Besnyö, Carel Blazer en Kurt Kahle. Sommige foto's hebben meerdere naamstempels. Het is niet bekend of de fotograaf Kurt Kahle lid was van de 8 en Opbouw. De beide andere fotografen waren dat zeker.

Manier van ordenen

Uit de stukken is al het metaal verwijderd. Aangezien vrijwel alle documenten gebundeld waren met nietjes of paperclips is door middel van smalle blauwe streken aangegeven welke stukken aanvankelijk aan elkaar bevestigd waren. Kleine stukken zijn verpakt in enveloppen om het de gebruiker gemakkelijker te maken de stukken in de juiste volgorde terug te plaatsen. Wanneer meerdere kleine stukken in een enveloppe worden aangetroffen betekent dit dat deze stukken bij binnenkomst ook aan elkaar bevestigd zaten. De archivalia zijn chronologisch geordend. Alle documenten zijn per jaar onder één aanvraagnummer beschreven. De belangrijkste onderwerpen van de stukken zijn cursief gedrukt. Waar relevant is bij de toelichting verdere informatie over specifieke documenten te vinden. De verzameling bevat een klein aantal dubbelen dat in een aparte omslag met de aanvraagcode d17 is ondergebracht. Aan het beheersdossier is een lijst toegevoegd waarin deze dubbelen worden beschreven en de aantallen worden genoemd.

Verwant materiaal

Binnen het NAI: Het NAI is in het bezit van archieven van talrijke architecten die lid zijn geweest van De 8 en Opbouw. In veel van deze archieven is materiaal te vinden van De 8 en Opbouw.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

ACOP.110570670 FOTO'S

ACOP.110570676

Feest van de 8 en Opbouw 1935

- ACOPd1 Voor- en achterblad van het spiraalbandje waarin ph 1-9 oorspronkelijk zaten, 1 stuk
- ACOPd2 Voor- en achterblad van het spiraalbandje waarin ph 1-9 oorspronkelijk zaten, 1 stuk
- ACOPph1 foto's; Afkomstig uit een spiraalbandje. (Fotograaf: Eva Besnyö. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph2 foto's; Afkomstig uit een spiraalbandje. (Fotograaf: Eva Besnyö. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph3 foto's; Afkomstig uit een spiraalbandje. (Fotograaf: Eva Besnyö. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph4 foto's; Afkomstig uit een spiraalbandje. (Fotograaf: Eva Besnyö. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph5 foto's; Afkomstig uit een spiraalbandje. (Fotograaf: Eva Besnyö. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph6 foto's; Afkomstig uit een spiraalbandje. (Fotograaf: Eva Besnyö. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph7 foto's; Afkomstig uit een spiraalbandje. (Fotograaf: Eva Besnyö. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph8 foto's; Afkomstig uit een spiraalbandje. (Fotograaf: Eva Besnyö. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph9 foto's; Afkomstig uit een spiraalbandje. (Fotograaf: Eva Besnyö. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph10 foto's; Afkomstig uit een spiraalbandje. (Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto

ACOP.110570677

Feesten van de 8 en Opbouw ca. 1936

1 omslag

Toelichting

algemeen: Feesten gehouden rond 1936.

- ACOPph11 foto; Poeke en Koen Limperg in Krasnapolsky (Fotograaf: Kurt Kahle. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph12 foto; Poeke en John Fernhout in Landsmeer (Fotografen: Eva Besnyö en Carel Blazer. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph13 foto; (Fotografen: Eva Besnyö en Carel Blazer. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph14 foto; (Fotograaf: Carel Blazer. Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph15 foto; (Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph16 foto; (Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto
- ACOPph17 foto; (Techniek: ontwikkelgelatinezilverdruk), 1 foto

-
- ACOPd3** ACOP.110570671 DOCUMENTATIE
Koninklijke goedkeuring van de 8
1936 1 omslag
Toelichting
algemeen: Goedkeuring bij koninklijk besluit van de architectengroep de 8.
Bijvoegsel tot de Nederlandsche Staatscourant 104 (1936)
- ACOPd4** Werkgroep Nieuwe Architectuur en stadsplanning
1946 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen bijeenkomsten en correspondentie. Publicatie over
stadsplanning. Enkele stukken in een oorspronkelijke omslag met getypte
inhoudsopgave. Daarnaast een publicatie met de titel The Town of the Future.
The Future of the Town, Rotterdam 1946
- ACOPd5** Werkgroep Nieuwe Architectuur en het zesde CIAM-congres
1947 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen van bijeenkomsten, correspondentie en voordrachtsteksten
en publicaties betreffende het zesde CIAM-congres. Daarnaast een brochure met
zwart-wit afbeeldingen van gebouwen en plannen voor gebouwen in Nederland.
Daarnaast een publicatie met de titel Bouw 48 (1947), p. 389-400. Enkele
stukken zijn onder gebracht in drie oorspronkelijke omslagen met getypte
inhoudsopgave.
- ACOPd6** Bijeenkomsten van Opbouw een terugblik op het zesde CIAM-
congres.
1948 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen van bijeenkomsten, correspondentie en
voordrachtsteksten.
- ACOPd7** Het zevende CIAM-congres, contributieadministratie en
bijeenkomsten van de 8 en Opbouw
1949 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen van bijeenkomsten en correspondentie.
- ACOPd8** Voorstellen voor het achtste CIAM-congres en bijeenkomsten van
de 8 en Opbouw
1950 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen van bijeenkomsten.
- ACOPd9** Het achtste CIAM-congres en bijeenkomsten van de 8 en Opbouw
1951 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen van bijeenkomsten en het CIAM-congres, correspondentie,
ledenlijst CIAM en voordrachtsteksten.
- ACOPd10** Voorstellen voor het negende CIAM-congres en bijeenkomsten van
de 8 en Opbouw

-
- 1952** 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen van bijeenkomsten, correspondentie en voordrachtsteksten. Bevat een uittreksel van: Jack Petril, After the whistle blows. A guide to the field of recreation in industry, New York 1949
- ACOPd11** Het negende CIAM-congres; Werkgroep Nagele en bijeenkomsten van de 8 en Opbouw
1953 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen van bijeenkomsten en het negende CIAM-congres, ledenlijsten, correspondentie en voordrachtsteksten.
- ACOPd12** Voorstellen voor het tiende CIAM-congres, bijeenkomsten van de 8 en Opbouw en de Noordoostpolder
1954 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen van bijeenkomsten, stukken over de CIAM, en correspondentie.
Bevat bijlage: Enkele kritische kanttekeningen bij de "Carte d'Athènes" en een krantenartikel: "Grootste polder van Nederland probeert gemeenschap te worden", Het Vrije Volk, 18 juli 1953
- ACOPd13** Voorstellen voor het tiende CIAM-congres en bijeenkomsten van de 8 en Opbouw
1955 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen van bijeenkomsten, stukken over de CIAM en correspondentie.
- ACOPd14** Het tiende CIAM-congres; Team X; het Tijdschrift voor Volkshuisvesting en Stedebouw en bijeenkomsten van de 8 en Opbouw
1956 1 omslag
Toelichting
algemeen: Verslagen van bijeenkomsten en het tiende CIAM-congres en correspondentie. Toegevoegd is een geïllustreerde grafiek over verschillende typen bebouwing.
- ACOPd15** De oprichting en het ledenbestand van de 8 en Opbouw
1978 1 omslag
Toelichting
algemeen: Correspondentie ter begeleiding van de archivalia. Korte geschiedenis van de 8 beschreven door Charles Karsten, Hans van den Bosch, Henri van den Pauwert en Piet Verschuyl. Daarnaast een kopie ledenlijst mei 1938 en een handgeschreven lijst met mogelijke leden van de 8 en Opbouw
- ACOPd16** Visies op schoonheid
z.jr. 1 omslag
Toelichting
algemeen: Getypte teksten waarvan de datum en functie onbekend is. Verslag of transcriptie waarbij als toelichting geschreven staat: "Rietveld: architect, schilder, beeldhouwer" en een transcriptie of verslag van een gedeelte van het rapport Kloos.

- ACOPd17** Omslag met dubbel
z.jr. 1 omslag
Toelichting
algemeen: Omslag met dubbele exemplaren uit dit archief. In totaal 22
documenten.

ACOP.110570672 BIJLAGEN**ACOP.110570673****CIAM-congressen**

z.jr.

CIAM-congressen Jaar Plaats

I (Oprichting) 1928 La Sarraz, Zwitserland

II 1929 Frankfurt, Germany

III 1930 Brussels, Belgium

IV 1933 Athene, Griekenland

V 1937 Parijs, Frankrijk

VI 1947 Bridgwater, Groot-Brittannië

VII 1949 Bergamo, Italië

VIII 1951 Hoddeson, Groot-Brittannië

IX 1953 Aix-en-Provence, Frankrijk

X 1956 Dubrovnik, Yugoslavië

XI (Beëindiging) 1959 Otterlo, Nederland

ACOP.110570674**Lijst met leden van de 8 en Opbouw**

z.jr.

Hieronder volgt geen officiële ledenlijst, maar een lijst die is samengesteld aan de hand van de documenten in dit archief.

Leden van de 8 en Opbouw worden in documenten vaak uitsluitend met hun achternaam aangeduid. Wanneer de identiteit niet met zekerheid kon worden vastgesteld dan is uitsluitend de achternaam genoemd in combinatie met de beroepsaanduiding "Onbekend".

De term 'vormgever' wordt hier gebruikt voor niet-architecten die beeldend werken maar daarbij rekening houden met functionele of contextuele eisen van hun werk. In een aantal gevallen gaat het hier om personen waarvan bekend is dat zij daarnaast vrij werk maakten. In dat geval is toch voor de kwalificatie 'vormgever' gekozen, om rekening te houden met hun aandeel in de 8 en Opbouw en daarnaast hun veelzijdigheid aan te duiden.

Naam Beroep

1. Abma, J. (Jelle) architect
2. Albarda, J.H. architect
3. Alberts onbekend
4. Alma, P. beeldend kunstenaar
5. Andriess, E. (Emmy) fotograaf
6. Apon, D.C. (Dirk) architect
7. Bakema, J.B. (Jaap) architect
8. Berg, van den onbekend
9. Besnyö, E. (Eva) fotograaf
10. Bijhouwer, J.T.P. (Jan) tuinarchitect
11. Bijvoet, B. (Bernard) architect
12. Blaauw, C.J. (Cornelis) architect
13. Blazer, C. (Carel) fotograaf
14. Bodegraven, W.F. van (Willem) architect
15. Bodon, A. (Alexander) architect
16. Boeken, A. (Albert) architect
17. Boer, W.C.J. (Wim) architect
18. Boks, J. architect
19. Bommel, G. van onbekend
20. Bommer, J.J. onbekend
21. Bons, J. beeldend kunstenaar
22. Boon, G. (Gerrit) architect
23. Boon, W. den (Wim) architect

-
24. Bosch, H. van den (Hans) architect
  25. Braak, ter onbekend
  26. [Niegeman]-Brand, B. (Bé) interieurarchitect
  27. Brinkman, J. (Jan) architect
  28. Broek, J.H. van den (Hans) architect
  29. Brusse, H.J. architect
  30. Brusse, W. (Wim) vormgever
  31. Constant [Nieuwenhuys] beeldend kunstenaar
  32. Cornelius, V. (Violette) fotograaf
  33. Croix, G. la beeldend kunstenaar
  34. Croix, W. la (Willy) architect
  35. Dijk onbekend
  36. Duiker, J. (Jan) architect
  37. Duintjer, M. (Marius) architect
  38. Eesteren, C. van (Cor) architect
  39. Elffers, D. (Dick) beeldend kunstenaar
  40. Elling, P. J. (Piet) architect
  41. Elte, H. (Hans) architect
  42. Elzas, A. (Arthur) architect
  43. Emmerick, T. van onbekend
  44. Eyck, A.E. van (Aldo) architect
  45. Falkenberg-Lieftrinck, I. (Ida) interieurarchitect
  46. Gelderen, W.C. van (Willem) architect
  47. Geyl, W.F. onbekend
  48. Giesen, J.H.L. (Jan) architect
  49. Ginkel, H.P.D. van (Sandy) tuinarchitect
  50. Gispen, W.H. (Wim) beeldend kunstenaar
  51. Gool, F.J. van (Frans) architect
  52. Groenewegen, J.H. (Han) architect
  53. Groosman, E.F. (Ernest) architect
  54. Haan, H.P.C. (Herman) architect
  55. Hartsuyker, E. (Enrico) architect
  56. Hausbrand, F. (Frans) architect
  57. Holt, G. (Gerard) architect
  58. Hompes, M.P. architect
  59. Hoogenstraaten, L.A. (Lodewijk)architect
  60. Hordijk, G. beeldend kunstenaar
  61. Hovens Greve, H.J.A. architect
  62. Jessurun de Mesquita, S. vormgever
  63. Jongert, J. (Jac.) beeldend kunstenaar
  64. Kamerling, M. (Mart.) architect
  65. Kammer, J.H. (Harry) architect
  66. Kammer-Kret, J. (Jannetje) architect
  67. Karsten, C.J.F. (Charles) architect
  68. Kiljan, G. (Gerrit) vormgever
  69. Kleykamp, P. architect
  70. Kloos, J.P. (Jan Piet) architect
  71. Kloots-Ehrenfest, G. onbekend
  72. Kluyver, P. (Pieter) architect
  73. Komter, A. (Auke) architect
  74. Kramer, F. architect
  75. Kromhout onbekend
  76. Leck, v.d. onbekend
  77. Leeuw, v.d. architect
  78. Leppla, H. (Heinrich) architect
  79. Limperg, K. (Koen) architect
  80. Loghem, J.B. van (Han) architect
  81. Maaskant, H.A. (Huig) architect

-
82. Mastenbroek, H. (Hendrik) architect
  83. Merkelbach, B. (Ben) architect
  84. Mets, L. onbekend
  85. Molenaar, H. onbekend
  86. Mossault-Ruys : zie Ruys, M. tuinarchitect
  87. Nassuth, S. (Sigfried) architect
  88. Neter, S.D. architect
  89. Neter-Kaeler, G. beeldend kunstenaar
  90. Niegeman, H. (Henk) architect
  91. Niegeman, J. (Johan) architect
  92. Nuyten, H. architect
  93. Oliveira, J. d' (Jaap) fotograaf
  94. Oorthuys, C. (Cas) fotograaf
  95. Oud onbekend
  96. Oud, J.J.P. (Bob) architect
  97. Oyevaar, A.N. architect
  98. Pauwert, H.E. van den (Henri) architect
  99. Penaat, W. (Wim) vormgever
  100. Poel, D.C. v.d. toneeladviseur
  101. Polet, J. beeldend kunstenaar
  102. Ravesteyn, S. van (Sybold) architect
  103. Ridder, J.J. de onbekend
  104. Rietveld, G. (Gerrit) architect
  105. Rietveld, J. (Jan) architect
  106. Rietveld, W. (Wim) architect
  107. Ritter, H. (Herman) architect
  108. Röntgen, F.E. (Frants) architect
  109. Rosse, H. (Herman) onbekend
  110. Ruys, W. (Mien) tuinarchitect
  111. Salomonson, H. (Hein) architect
  112. Schröder, H. architect
  113. Schuitema, P. (Paul) vormgever
  114. Sijmons, K.L. (Karel) architect
  115. Staal, A. (Arthur) architect
  116. Stam, M. (Mart) architect
  117. Stam, W. architect
  118. Stam-Beese, L. (Lotte) architect
  119. Stokla, J.M. architect
  120. Stokman onbekend
  121. Stolle, H. (Hein) architect
  122. Tijen, W. van (Willem) architect
  123. Tuynman, G.W. architect
  124. Vanderpaardt, G.A. architect
  125. Velze, D. van architect
  126. Verkruisen, H.C. kunsthistoricus
  127. Verschuyf, E. (Piet) architect
  128. Vies, A. van der (Abraham) vormgever/regisseur
  129. Vlugt, L. van der (Leen) architect
  130. Vorkink, P. (Piet) architect
  131. Vries, C. de (Coen?) architect
  132. Vries, R. de (Romke?) architect
  133. Wiebenga, J.G. (Jan) architect
  134. Wissing, W. (Wim) architect
  135. Woerden, S. van (Siem) architect
  136. Woerkom, D. van (Dirk) vormgever
  137. Zanstra, P. (Piet) architect
  138. Zwart, P. (Piet) vormgever

ACOP.110570675**Verwijzingen naar archieven en verzamelingen****z.jr.**

Collectie NAI
Naam archief/verzameling
Aanvraagcode
Bakema, J.B. BAKE
Bodegraven, W.F. van BODE
Bodon, A. BODO
Boeken, A. BOEK
Broek, J.H. van den BROZ
Eesteren, C. van EEST
Gelderen, W.C. van GELX
Kamerling, M. KAME
Karsten, C.J.F. KARS
Loghem, J.B. van LOGH
Merkelbach, B. MERK
Niegeman, J. NIEG
Oud, J.J.P. OUDJ
Rietveld, G.Th. RIET
Rietveld, J. RIEJ
Salomomson, H. SALO
Staal, A. STAA
Vries, C. de VRIX
Wiebenga, J.G. WIEB
Wissing, W. WISS
Zwart, P. ZWAR
Overige collecties

In de volgende collecties is materiaal te vinden van en over beeldend kunstenaars, fotografen en vormgevers die vermoedelijk lid waren van de 8 en Opbouw:

Naam archief/verzameling
Collectie
Besnyö, E. Maria Austria Instituut te Amsterdam
Blazer, C. Maria Austria Instituut te Amsterdam
Constant Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te Den Haag
Cornelius, V. Nederlands Fotomuseum te Rotterdam
Hordijk, G. Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te Den Haag
Kiljan, G. Nederlands Fotomuseum te Rotterdam
Oliveira, J. de Nederlands Fotomuseum te Rotterdam
Oorthuys, C. Nederlands Fotomuseum te Rotterdam
Polet, J. Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te Den Haag
Schuitema, P. Nederlands Fotomuseum te Rotterdam
Zwart, P. Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te Den Haag

Bijlagen

Inventaris: Cathelijne Hoorn, Lijst van archivalia van De 8 en Opbouw (1932-1956) - archivalia 1935-1978 (Rotterdam, 2003).